

Samtal om sexuell hälsa och erfarenhet av våld

Sofia Hammarström, med. dr & forskningsansvarig

Kunskapscentrum för sexuell hälsa, VGR.

Centrum för sexologi och sexualitetsstudier,

Malmö universitet.

Institutionen för Hälsovetenskap, Högskolan Väst.

Forskning och verksamhetsutveckling

- SEXIT startade som forsknings- och verksamhetsutvecklings projekt 2015
- Samarbete med Västra Götalandsregionens Kompetenscentrum om våld i nära relationer, Sexualmedicinskt centrum och Smittskydd Västra Götaland
- Avhandling från Linköpings Universitet, Institutionen för hälsa, medicin och vård, Hammarström 2021
- Flera pågående studier om SEXIT i elevhälsan och anpassning av SEXIT för vuxna

Identification of young people at risk of sexual ill-health

- implementing a new tool in youth clinics

Sofia Hammarström

Syfte med SEXIT

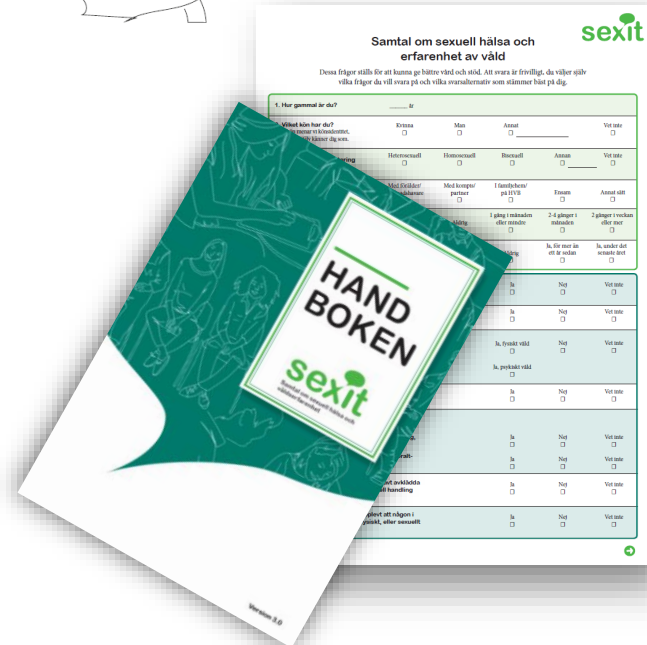
- *Att unga som är särskilt risktagande eller utsatta vad gäller sexuell ohälsa, och/eller unga med erfarenhet av våld, ska identifieras och erbjudas relevant vård och stöd.*
- *Att bidra till ett mer strategiskt preventivt arbete.*

Vad är SEXIT?

En vetenskapligt framtagen metod i tre delar:

- Utbildning kring unga i risk och användning av SEXIT
- Frågeformulär
- Handboken

SEXIT frågeformulär 3.0

- 22 frågor om besökaren samt fritextfält
- Frågor baserade på forskning om riskfaktorer för sexuell ohälsa och erfarenhet av våld
- Uppföljning av personalens åtgärder
- Inga personuppgifter på enkäten vilket möjliggör insamling och statistikföring

sexit

Samtal om sexuell hälsa och erfarenhet av våld

Dessa frågor ställs för att kunna ge bättre vård och stöd. Att svara är frivilligt, du väljer själv vilka frågor du vill svara på och vilka svarsalternativ som stämmer bäst på dig.

1. Hur gammal är du?	_____ år				
2. Vilket kön har du? <small>Med kön menar vi könsidentitet, det kön du själv känner dig som.</small>	Kvinn ☐	Man ☐	Annat ☐ _____	Vet inte ☐	
3. Vilken sexuell orientering har du?	Heterosexuell ☐	Homosexuell ☐	Bisexuell ☐	Annan ☐ _____	Vet inte ☐
4. Hur bor du?	Med förälder/ vårdsnärvare ☐	Med kamps/ partner ☐	I familjehem/ på HVB ☐	Ensam ☐	Annat sätt ☐
5. Hur ofta har du druckit alkohol under det senaste året?	Aldrig ☐		1 gång i månaden eller mindre ☐	2-4 gånger i månaden ☐	2 gånger i veckan eller mer ☐
6. Har du använt droger? <small>Cannabis, amfetamin, heroin, LSD, anabola steroider, piller eller annan drog.</small>	Aldrig ☐		Ja, för mer än ett år sedan ☐	Ja, under det senaste året ☐	
7. Är det någon som har begränsat eller kontrollerat dig när det gäller Lex, val av partner, umgänge, kläddel eller fritidsaktiviteter?	Ja ☐	Nej ☐	Vet inte ☐		
8. Har du själv begränsat eller kontrollerat någon annan enligt ovan?	Ja ☐	Nej ☐	Vet inte ☐		
9. Har du varit utsatt för fysiskt och/eller psykiskt våld? <small>Fysiskt våld är Lex, att bli slagen, sparkad, knuffad eller skadad på annat sätt. Psykiskt våld är Lex, att bli kräkt, förolämpad, hotad, trakasserad eller mobbad. Psykiskt våld kan även ske via mobil eller dator. Hera avser möjliga.</small>	Ja, fysiskt våld ☐		Nej ☐	Vet inte ☐	
10. Har du själv utsatt någon annan för fysiskt och/eller psykiskt våld enligt ovan?	Ja ☐	Nej ☐	Vet inte ☐		
11. Har du varit utsatt för något av följande mot din vilja? Gäller även via mobil eller dator. - sett någon blotta sig, att någon tafsat på dig, tagit emot eller skickat avklädda bilder - oönskat bli någon eller haft vaginalt-, oralt- eller annat sex.	Ja ☐	Nej ☐	Vet inte ☐		
12. Har du själv tafsat, skickat eller krävt avklädda bilder, eller utfört någon annan sexuell handling mot en persons vilja?	Ja ☐	Nej ☐	Vet inte ☐		
13. Har du under din uppväxt upplevt att någon i din familj utsatts för psykiskt, fysiskt, eller sexuell våld?	Ja ☐	Nej ☐	Vet inte ☐		

➔

Frågorna i SEXIT 3.0

1. Ålder

2. Könsidentitet

3. Sexuell orientering

4. Boende

5. Alkohol

6. Droger

7-8. Begränsad/kontrollerad

9-10. Psykiskt eller fysiskt våld

11-12. Sex mot sin vilja

13. Bevitnat våld

---

14. Ålder för sexdebut (självdefinierad)

15. Antal sexpartners

16. STI skydd- Kondomanvändning

17. Graviditetsskydd

18. Könssjukdomar

19. Oplanerad graviditet

20. Sex som självskada

21-22. Sex mot ersättning

Därför behövs SEXIT

- För att utsatthet och ohälsa är vanligt
- För att det är svårt att fråga och unga sällan berättar självmant
- För att studier visar att människor vill få dessa frågor
- För att kunna ge rätt stöd och behandling
- För att det har saknats rutiner och verktyg

SEXIT nationellt

- Ungdomsmottagningar i 15 regioner
- 500 utbildade elevhälsopersonal
- SiS ungdomshem i VGR
- Mini-Maria i VGR
- Mottagning för unga män, VGR
- Mottagning för unga vuxna, VGR
- SMC-Pilen, VGR
- BUP

Hur och när används SEXIT?

SEXIT i skolan

- Inkluderas i elevhälsans hälsosamtal eller som fristående rutin på högstadiet och gymnasiet
- Samtal kan hållas av både skolsköterska och kurator
- Alla nås, även killarna och andra grupper
- Följs upp i flera forskningsstudier

Här ställer vi frågor om din **sexuella hälsa och** **erfarenhet av våld**

Alla som besöker oss erbjuds att fylla i ett formulär där vi ställer frågor om våld, sexualitet och annat som är viktigt för din hälsa. Dina svar blir sedan underlag för våra fortsatta samtal.

Frågorna ställs för att kunna ge bättre vård och stöd. Att svara är frivilligt, du väljer själv vilka frågor du vill svara på och vilka svarsalternativ som stämmer bäst på dig.

Informationen du lämnar i formuläret hanteras på samma sätt som saker du berättar vid ditt besök, journalen lyder under sekretess och vi som arbetar här har tystnadsplikt. Vi har dock alltid en skyldighet att göra en orosanmälan till socialtjänsten om vi misstänker att någon under 18 år far illa.

sexit

 VÄSTRA
GÖTALANDSREGIONEN

SRHR.se
sex och reproduktion om våld

Efter inledande information fyller ungdomen i det standardiserade frågeformuläret.

Personalen går igenom svaren med den unga och ställer följdfrågor med stöd av handboken.

Personalen gör en helhetsbedömning och vidtar åtgärder med stöd av handboken. Personalen journalför det av vikt.

SEXIT på olika språk

- Formuläret finns på de fem vanligaste språken bland unga
- SEXIT Bild- och språkstöd på de vanligaste språken samt lättare svenska
- Affisch på de vanligaste språken
- www.srhr.se/sexit

21.

እወ
Ja

የኖላ/ አይቀልን
Nej

የማይታወቅም
Vet inte

Har du fått någon betaling för att göra något sexuellt med någon du träffat eller genom telefon eller dator?
Det kan vara att du fått pengar, alkohol, cigaretter, droger, boende, mat eller resor.

Ungas erfarenheter av SEXIT

- Viktiga ämnen som man inte brukar prata om

“Alltså jag tycker det är väldigt viktigt, att man uppmärksammar det liksom, och att, man frågar människor. Em.. så ofta som möjligt tycker jag att man ska göra det egentligen. Så det var väl därför. Det kändes betryggande liksom.”

- Formuläret öppnar upp för samtal

“Sex behöver ju inte vara ett tabuämne, men det är oftast ett lite mer personligt ämne och ett sånt här typ av formulär, för mig, tvingade ju fram att prata om det.”

“via den här enkäten så får ju dom helhetsbilden av mig, bara via enkäten, och det kan ju vara lättare att bara kryssa i här liksom, än att dom skulle fråga och man ska prata om allt det här, och då, efter det, så kan man ju prata om det för då tar ju dom upp det, så slipper man ta upp det själv på samma sätt liksom.”

Ungas erfarenheter av SEXIT

- Samtalet, konkret vägledning

”vi gick igenom dom(svaren) och det kändes tryggt och bra liksom. Och sen ifall jag hade svarat nåt speciellt eller nånting som dom tyckte var nåt annorlunda, så tog dom upp det och sa att ”jag ser här att på den här frågan så har du svarat såhär, vill du prata om det eller vill du utveckla ”, ja, kollade läget så att det var okej.”

- Professionellt bemötande avgörande - rädsla att bli dömd

”Det är skönt att veta att alla får svara på formuläret. Inte bara jag för att jag har en piercing i näsan.”

”det är så mycket hur det görs... om personen sitter med en rynka i pannan när man berättar sina svar så blir man ju lite orolig, men om personen liksom tar det som att ”ja, så här är det”, ja, då känns det ju mycket lättare.”

Utvärdering av SEXIT i elevhälsan

- Pågående forskningsprojekt i samarbete mellan KSH, Högskolan Väst och Oslo Mets
- Enkätstudie till elevhälsopersonal
  - Interventionsgrupp (n=115, svarsfrekvens 26%)
  - Kontrollgrupp (n=120, svarsfrekvens 27%)
- Frågeställningar
  - implementering av SEXIT?
  - Metodens lämplighet?
  - Skillnader i personalens arbetssätt och attityder till att arbeta med sexuell hälsa och våld?

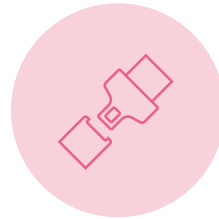

- Av de 115 personer som utbildats i SEXIT svarade 61 % att de använde SEXIT.
- Av de som utbildats men inte använde SEXIT svarade 54 % att de inte hunnit starta, men planerade att göra det.
- De skäl som angavs för att inte ha börjat använda SEXIT var att SEXIT upplevdes för tidskrävande, att de inte kände sig tillräckligt förberedda, att de måste använda annat formulär, eller att SEXIT erbjöds av en annan kollega i elevhälsoteamet.

Av de som använde SEXIT...

Svarade 97 % att SEXIT var lämplig som metod i elevhälsan.

92 % svarade att de kände sig trygga att använda SEXIT.

86 % anser att SEXIT hjälper dem att ställa frågor som annars känns svåra att ta upp.

97 % skulle rekommendera SEXIT till andra skolor.

”Ett bra material som visar hur viktigt det är med en röd tråd i undervisningen från barn till unga vuxna. Jag har använt resultatet från enkäterna och presenterat det för elevhälsoteamet samt pedagoger, och därigenom också belyst det viktiga arbetet som sker i undervisningen, elevers hälsa. Genom att jobba med detta, att prata mer öppet och skapa ett klimat så att ex våld uppmärksammas, både de som utsätter och de som utsätts så kan vi förändra för några iaf.”

”Som jag skrev ovan har vi inte kommit igång än men kommer att göra det eftersom vi alla är positiva till det. Jag är glad att jag testade på några elever. Var ganska negativ innan eftersom jag känner att det är redan nu många frågor i hälsoenkäten, men upplevde att SEXIT-formuläret gav betydligt mera fördjupad information och ingen av eleverna upplevde det som besvärligt, att det var för ”privata” frågor, alla svarade på allt och det blev ett bra samtal utifrån formuläret efteråt.”

Utbildningsdag i SEXIT för elevhälsan

- Heldag kl. 9.00-16.00
- 19/9 & 11/12 2024, februari 2025
- Digital och kostnadsfri.
- Anmälan: larportalen.vgregion.se. Om du inte är anställd i VGR behöver du skapa ett konto innan du loggar in. Gå då in på länken ovan, klicka "Logga in annat konto" och sedan på "Skapa konto". Logga sedan in och sök på "SEXIT".

Nätverket SEXIT i elevhälsan

- Nationellt nätverk för utbildad elevhälsopersonal & andra som arbetar med att stödja implementeringen.
- Syfte: att främja användning av SEXIT i elevhälsan genom information, kunskapshöjande inslag samt erfarenhetsutbyte.
- Digitala nätverksträffar 2-4 gånger per år.
- Anmälan till nätverket sker på srhr.se/sexit, via länken eller qr-koden.
- <https://vgregion.esmaker.net/s.aspx?id=67ff1d3656bb>

SEXIT Nyhetsbrev

- Ett sätt att hålla sig uppdaterad om nya material, utbildningar och annat som relaterar till användningen av SEXIT.
- Utkommer 2ggr/år.
- Anmäl dig via hemsidan www.vgregion.se/sexit eller på:

<https://vgregion.esmaker.net/Public/regForm.aspx?pid=18824387-1856-416e-a025-ed393ee6d7bd>

sexit Nyhetsbrev #2

Det här är Kunskapscentrum för sexuell hälsa SEXIT-nyhetsbrev och syftet är att på ett enkelt och kortfattat sätt sprida information, främja användningen av SEXIT samt hålla ihop projektet nationellt. Nyhetsbrevet kommer ut två gånger om året. Vidarebefodra gärna nyhetsbrevet om du vet någon som är intresserad, längst ner finns länkar för att både anmäla och avregistrera sig från kommande nyhetsbrev.

SEXIT från norr till söder

Julen är snart här och det är med glädje vi ser tillbaka på ett händeriskt SEXIT år. Vi har genomfört flera utbildningsinsatser ute i landet. Fyrbodal, Lidingö, Huddinge och Region Norrbotten kan nu sätta sig till den alltså större skara ungdomsmottagningar som genomgått utbildningen. Totalt sett har mottagningar utbildats i hälften av sveriges regioner.

Projektet har presenterats på flertalet konferenser under året såväl regionala som nationella och internationella. Vi som jobbar med projektet är både glada och stolta över den energi och det intresse som finns för att lära mer om SEXIT och vara med och utveckla både materialet och de egna verksamheterna.

Arboga kommun
Reg. Värmland
Skolor Stenungsund
Reg. Norrbotten
Reg. Gävleborg
Tilby UM
Stadsmissionen UM
Haninge UM
Lidingö UM

sexit

Anmälan till SEXIT nyhetsbrev
samt material, forskning och info
finns på:

<https://www.srhr.se/SEXIT>

Publicerad forskning om SEXIT för unga

- Hammarström S. Identification of young people at risk of sexual ill health : implementing a new tool in youth clinics [Doktorsavhandling]. Linköping University Medical Dissertations; 2021. DOI: <https://doi.org/10.3384/diss.diva-178042>
- Hammarström S, Nilsen P, Lindroth M, Stenqvist K, Bernhardsson S. Identifying young people exposed to or at risk of sexual ill health: pilot implementation of an evidence-informed toolkit (SEXIT) at Swedish youth clinics. European Journal of Contraception and Reproductive Health Care. 2019; 24:1; 45-53. <https://doi.org/10.1080/13625187.2018.1564815>
- Hammarström S, Bernhardsson S, Nilsen P, Elisson J, Frosthalm E, Lindroth M. Ask me, listen to me, treat me well and I shall tell: youth clinic visitors' experiences of systematic assessment of sexual ill health and risk-taking (SEXIT). Sexual and Reproductive Health Matters 2022. <https://doi.org/10.1080/26410397.2022.2146032>
- Hammarström S, Lindroth M, Nilsen P, et al. Staff's experiences of a pilot implementation of the SEXual health Identification Tool for assessing sexual ill health among visitors to Swedish youth clinics: A focus group study. Sexual & Reproductive Healthcare. 2021;29:100643. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.srhc.2021.100643>.
- Hammarström S, Alehagen S, Kilander H. Violence and sexual risk taking reported by young people at Swedish youth clinics. Ups J Med Sci. 2022;127(1). DOI: [10.48101/ujms.v127.7823](https://doi.org/10.48101/ujms.v127.7823)
- Kilander H, Alehagen S, Hammarström S, Golsäter M. Identifying sexual risk-taking and ill health in the meeting with young people –experiences of using an assessment tool. Scandinavian Journal of Caring Sciences 2022. <http://doi.org/10.1111/scs.13081>
- Wilhsson M, Törnqvist L, Söderquist I, Larsson M. SEXIT as a screening tool to identify adolescents exposed to or at risk of sexual ill-health and sexual risk taking. British Journal of Child Health [Internet]. 2023;4(4):196–203. Tillgänglig vid: <https://doi.org/10.12968/chhe.2023.4.4.196>

SEXUALITET, UNGA OCH SKOLANS ROLL 2024

Sexuell utsatthet bland barn och unga – fortsatt förebygga, upptäcka och åtgärda

Save the date! 30 oktober 2024, anmälan på www.srhr.se

A white speech bubble containing the text 'Kostnadsfri konferens!' is positioned on the left side of a red background. The background features white line-art illustrations of several people sitting and interacting. In the center, three people are seated in a row. To the right, a person is sitting cross-legged, and another person is sitting at a desk with a laptop, looking at a document. The overall style is minimalist and modern.

**Kostnadsfri
konferens!**

Tack och tid för frågor!

Sofia Hammarström | Med dr. och
forskningsansvarig

Kunskapscentrum för sexuell hälsa

sofia.hammarstrom@vgregion.se

0700 - 82 50 82

www.vgregion.se/ksh

www.vgregion.se/sexit

www.srhr.se/sexit